

Владимир Иљич Толстој, истакнути припадник „српске гране” ове чувене грофовске фамилије, већ скоро пуних десет година саветује председника Руске Федерације Владимира Владимировича Путина у погледу културе, уметности и руског језика. Као потомак „беле емиграције” из Новог Бечеја, веома је везан за нашу земљу, а у Србију је дошао са супругом, уочи 80. годишњице масакра у Шумарицама, да се поклони жртвама. Не само због тога, прихватио сам позив на чај и разговор у Руском дому у Београду, месту где се деценијама сусрећу српска и руска култура.

Чукунунук великог руског књижевника Лава Николајевича Толстоја на челу је и Савета за руски језик при председнику Русије, а такође је секретар председниковог Савета за културу и уметност. Однедавно је на челу Међународне асоцијације наставника руског језика и књижевности, а такође је и председник Савета Филмске фондације (Фонд кино), кровне државне институције која се бави подршком националне продукције играних филмова. То није све – Толстој је председник Надзорног одбора веома утицајне Фондације „Руски свет” (Руски мир).

Управо ова фондација, која се такође бави подршком руског језика и бројних иницијатива за промоцију „руског света”, као и сам овај појам, последњих година су на мети многих критика. Углавном од стране оних који и не знају чиме се ова организација бави, па виде „агресију” у народним песмама и плесовима, читању књига и писању

ђачких састава на руском језику, који данас у свету говори скоро пола милијарде људи. То га чини четвртим најутицајнијим језиком на планети, па се утолико више заиста може говорити о „руском свету“.

– Фондација „Руски свет“ постоји још од 2007, а дуго је њоме руководила Људмила Алексејевна Вербицка, један од највећих стручњака лингвиста, русиста. Она нас је, нажалост, напустила пре неколико година и председник ми је поверио све правце промовисања руског језика и руске културе. Дошли смо на позив града Крагујевца, где се одржава Српско-руски мост пријатељства, уз учешће посленика културе и уметности из Русије. Наравно, посетили смо и спомен-парк уочи годишњице трагедије и одали почаст жртвама фашизма – истиче Владимир Толстој.

Да ли се у Русији зна о српским жртвама у Другом светском рату?

Зна се. Русија је и сама поднела огромне жртве, па зато с великим болом доживљава такве догађаје.

Како видите везе Русије и Србије? Оне су прилично дубоке, али да ли довољно знамо једни о другима?

Постоји оно што је на површини – Руси и Срби су браћа заувек. То је оно што не мора ни да се доказује. Историјски је више пута било доказано. У тешким историјским моментима увек смо били раме уз раме, једни уз друге. У Русији то знају и веома цене.

Али ми стално пролазимо кроз тешке историјске моменте?

Да, тачно је. И Русију потресају разне катаклизме, а и Србија се налази у епицентру и има посебну улогу на Балкану. Постоје спољни утицаји и покушаји да посвађају Русију и Србију и да их раздвоје. Многима се наша блискост не допада.

Има и оних који тврде да је Русија непријатељ Србије?

Наравно, Русију заиста демонизују. Постоји велика геополитика којој се јака Русија баш не допада. Успели су да раздвоје и посвађају Русију и братску Украјину.

Разговарате с председником Путином о Србији?

Међународна политичка питања нису део моје делатности, али радо ћу му испричати о овом путовању на следећем састанку. Говорио сам му раније о нашим српским коренима, разговарали смо о томе.

Да ли он зна много о Србији?

Ко је из Русије, ако не Владимир Владимирович, помогао уређење српског Храма Светог Саве. То је била његова иницијатива. Он је дао налог „Гаспрому” и другим структурама да помогну зато што је то један од највећих и заиста величанствених православних храмова

Ко је из Русије, ако не Владимир Владимирович, помогао уређење српског Храма Светог Саве. То је била његова иницијатива. Он је дао налог „Гаспрому” и другим структурама да помогну зато што је то један од највећих и заиста величанствених православних храмова.

Сваки пут када долази у Србију, Путин посећује Храм Светог Саве. И он, и Дмитриј Медведев. Њима је то веома важно?

Мислим да им је у души то важно. Тај однос није само према православној цркви, већ према свим традиционалним вероисповестима. Посебно за Владимира Владимировича знам колико озбиљно гледа на православне светиње, на неопходност моралних

ослонаца и спона. Зато је за њега веома важно да Срби знају да је Русија уз њих.

Какав је његов однос према култури, какав сте утисак стекли у последних десет година?

Ако се раније, дозволићу себи да кажем, више оријентисао на конкретне личности, чини ми се да данас тај приступ постаје све више системски. Потписао је 2014. Указ о основама државне културне политике. Формирана је посебна Председничка фондација за подршку културних иницијатива са доста озбиљним буџетом. Он веома добро разуме значај културе и њеног развоја, значај руског језика као фактора који обједињује огромну вишејезичну и вишенационалну државу.

Не само Русију већ и свет?

Да, и свет. Зато постоји „Руски свет”.

Шта се подразумева под појмом „руски свет”?

Руски свет окупља све људе који деле његове идеале. Они не морају бити етнички Руси, чак не морају ни да знају руски језик мада је наравно пожељно. Најважније је да ови људи деле идеале, принципе и традиционалне вредности који су за руски свет веома важни. Данас, у свету који се мења, у коме се вредности доста колебају и долази до померања ових граница, руски свет покушава да очува кључне глобалне традиционалне вредности. Сви који деле те принципе, који то сматрају важним, део су великог руског света.

Колико се у Русији данас обраћа пажња на савремене правце масовне поп-културе? Амерички певачи су популарни у свету, кажу да је мека моћ у новим културним обрасцима за младу генерацију.

У Руској Федерацији, заправо, данас су најпопуларнији домаћи извођачи, али ми се чини да се овај аспект није дуго довољно ценио. Сматрало се да су то популарни масовни жанрови који се сами од себе развијају, то је више комерцијална страна. Ипак, у праву сте, она има активан утицај на младе. Рецимо, утицајна је арт платформа „Таврида”, која окупља младе талентоване извођаче и пружа им велике могућности. Они су слободни људи, пишу текстове песама на које власт и не покушава да утиче.

И Путин им се једном приликом придружио, певао је реп с њима?

Просвећенији Руси знају да је Косово територија на којој се налазе српске светиње, да је то исконска српска земља, да су Срби потиснути са тих територија на бруталан начин и да су њихова права погажена. Ово наравно није прошло без покровитељства Запада, пре свега САД, које су посредно, а некад и директно подржавале албанске тежње и провокације о могућем спајању Албаније и Косова

Да, и то сведочи колико се већа пажња обраћа данас. Биће вероватно и покушаја да се формира такмичење налик „Песми Евровизије”, с телевизијским учешћем земаља постсовјетског простора и свих осталих које желе, с песама на руском језику.

Да ли ће Србија бити позвана да учествује?

Међу првима, наравно. Мислим да то може бити и 2022, али вероватније 2023. године.

Подршка Русије кључна је у погледу одбране наших интереса на Косову и Метохији, пре свега у Уједињеним нацијама. Вратићу се на прво питање: шта обичан човек у Русији уопште зна о Косову?

Просвећенији Руси знају да је Косово територија на којој се налазе српске светиње, да је то исконска српска земља, да су Срби потиснути са тих територија на бруталан начин и да су њихова права погажена. Ово наравно није прошло без покровитељства Запада, пре свега САД, које су посредно, а некад и директно подржавале албанске тежње и

провокације о могућем спајању Албаније и Косова.

Сећамо се 2015. године, када је Владимир Путин наложио да се стави вето на одлуку СБ УН о усвајању британске резолуције о томе да су Срби починили геноцид. Да ли је подједнако чврстих ставова и данас када је реч о Косову?

Он се не мења. То је човек апсолутно чврстих принципа и ставова и не мења их због политичких ситуација или промена. Несумњиво и данас има исте ставове према јединственој недељивој Србији, о припадности Косова српским територијама. Колико ја познајем свог председника, он је потпуно доследан у својим ставовима

Он се не мења. То је човек апсолутно чврстих принципа и ставова и не мења их због политичких ситуација или промена. Несумњиво и данас има исте ставове према јединственој недељивој Србији, о припадности Косова српским територијама. Колико ја познајем свог председника, он је потпуно доследан у својим ставовима.

Србија је моја отаџбина

Познате су ваше везе са Србијом, као и вашег брата од стрица, Петра Толстоја, који је потпредседник Државне думе Русије?

Да, наши очеви су рођена браћа, имамо истог деду. Лав Толстој имао је тринаесторо деце. Треће дете био је Иља Љвович, који је имао осморо деце, од којих су се двојица, Иља и Владимир, нашли у Србији, у емиграцији после Октобарске револуције. Мој деда Владимир, по коме сам добио име, дошао је 1921. године, радио је једно време у Тетову, где му се родио и један син. Лав Толстој је деда мог деде, то јест мој чукундеда по директној мушкој линији. Иља Иљич, брат мог деде, добио је сина, каснијег академика слависту Никиту Иљича Толстоја, који се родио у Вршцу и тамо постоји улица која се зове по њему. Друга двојица Иљиних синова су мој отац и његов старији брат Олег, који је био познати сликар. А његов син Петар Олегович је сада потпредседник Државне думе.

Где сте се ви родили?

Ми смо се већ родили у Совјетском Савезу, зато што су 1945. мој деда и његов брат одлучили да се врате у домовину. Написали су молбу Стаљину и добили дозволу. Вратили су се у септембру 1945. Добили су уверења број 001 и 002, као први бели емигранти који су се вратили.

Нашли су плац на Волги, зато што личи на Тису и Нови Бечеј?

Деда је волео Тису, рекао је да веома личи на Русију. Саградио је својим рукама чамац да би пловио каналом Волга–Дон. И нашао је места која су га подсетила на Тису, средњи ток Дона, у јужној Волгоградској области. Данас Петар Олегович има тамо кућу, као и мој брат Иља Иљич Толстој. То је наше омиљено место, много времена тамо проводимо. Али окупао сам се у Тиси и овог пута. То је такође наша традиција.

Читали сте као дете „Политикин забавник”, гледали наше филмове, слушали домаћу музику?

Сваке недеље сам добијао „Забавник”, то је предиван лист. Пријатељи нашег детињства били су Попај, Шиља и сви јунаци тих стрипова. Ми смо знали и о правцима тадашње савремене музике: „Бијело дугме”, „Ватрени пољубац”, па Лепа Брена... Мој брат и ја смо пратили културни живот тадашње Југославије, читали стрипове о каубојима и Индијанцима, који су делом били у вези са дивним филмовима у којима је играо Гојко Митић. Пратили смо најразличитија културна дешавања.

Може се рећи да је Србија ваша друга домовина?

Наши очеви су говорили: „Наша отаџбина је Русија, зато што су се наши очеви родили у Русији, наша домовина је Југославија, Србија, зато што смо се ми родили у Србији.” Ми смо се пак родили у Совјетском Савезу – то је наша домовина. А Србија је наша отаџбина, јер су наши очеви одавде. Зато се с разлогом називамо српски Толстоји, осећамо ту везу. Када долазимо у Нови Бечеј, све могу да замислим како је некад било.

Имам доста фотографија из тог периода. Постоје и италијански Толстоји, француски, амерички, шведски. Највећа грана по броју потомака је шведска. Тамо је преко 120 потомака Лава Толстоја, по линији његовог сина Лава Љвовича.

Ви сте и племић, део грофовске фамилије?

По директној мушкој линији. Имамо свој грб и знак лозе – прстен са грбом. Петар Олегович има сада тај прстен, зато што је његов отац старији од мог, а после ће га предати свом сину. Тај прстен је направљен још пре Лава Николајевича, то се преносило још од Иље Андрејевича Толстоја. Антрфиле

Уз руског председника од 2000. године

Познавали сте Путина и пре 2012, када сте постали његов саветник?

Био сам један од његових повереника још на првим изборима 2000. године. Радио сам и у другој изборној кампањи, 2004. Током предизборне кампање 2012. имали смо два састанка на којима сам доста оштро и критично говорио о стању у култури. Много тога ми се није допадало јер сам био директор музеја Лава Толстоја „Јасна Пољана” 20 година. После мог емотивног и оштрог излагања, Путин ме је замолио да останем и рекао: „Толико критикујеш, а да ли би могао нешто да урадиш, да будеш мој саветник за културу?” Размислио сам и на крају прихватио.

Кажу да су помоћници и саветници, као део председничке администрације, нешто попут владе, односно изнад ње?

Мало су другачије функције, ми не радимо исто што и влада. Фактички су помоћници и саветници председника на нивоу федералних министара. Мој апарат је мали али снажан, и води огроман посао. Моја канцеларија је на Старом тргу, где је главна администрација председника којом сада руководи Антон Едуардович Вајно. Ту је језгро људи који доносе и политичке одлуке. Влада је извршни орган.

Ви одлучујете, а они извршавају?

Да, ми учествујемо у доношењу политичких одлука, свако у својој сфери.

Бојан Билбија

(Политика)